

Aanbevelingen over de concepten Inkoopkaders Jeugdhulp Noordoost Brabant 2016, Specialistische Hulp Wmo 2016, Basisondersteuning 2016 en bijbehorend Raadsvoorstel.

Er is grote tijdsdruk. De stukken zijn ontvangen op 8 en 15 april, nog voor deze in uw collegevergadering zijn behandeld.

I. Inleiding

De leden van de Adviesraad Wmo/Jeugdhulp hebben in de afgelopen maanden bij instellingen, burgers en cliënten nagegaan, wat de effecten zijn van de overdracht van bevoegdheden in het sociale domein van rijk naar gemeente, van de opgelegde bezuinigingen en wat de effecten zijn van de manier waarop de gemeente de nieuwe verantwoordelijkheden vormgeeft. De Adviesraad heeft zich in 2015 tot taak gesteld te onderzoeken wat er gebeurt en in welke mate en op welke wijze de beoogde transformatie vorm krijgt. Ons advies is een combinatie van ons commentaar op de voorgelegde notities en onze bevindingen tot dusver.

Algemeen: De opgestelde Inkoopkaders zijn een nadere uitwerking van de beleidsplannen en beleidsregels, zoals die in vorige jaren zijn opgesteld en waarover de Adviesraad al uitgebreid heeft geadviseerd. Het karakter van de Inkoopkaders is 'beheersmatig' en 'geld gestuurd'.

II. Inkoopkader Jeugdzorg

Uitgangspunt is de kostenbeheersing "om grip op volume en kosten te hebben, is grip op de toegang nodig. Als het ons niet lukt om het beroep op de toegang tot de gespecialiseerde zorg in te dammen en de kanteling te maken naar meer preventie en praktische ondersteuning, dan dreigen forse en langdurige tekorten op de gemeentebegrotingen".

Voorgesteld wordt om extra te bezuinigen op de gespecialiseerde jeugdzorg en deze extra bezuinigingen aan te wenden voor versterking van de preventie en de BJJ's.

Commentaar Adviesraad:

Algemeen: De voorgestelde verschuiving is vanuit inhoud en kwaliteit een goede zaak, niet alleen vanuit financieel oogpunt. Korthedshalve verwijzen wij naar onze adviezen in 2013 en 2014 hierover. *Echter:*

- **Uit de stukken spreekt geen enkel inzicht in de vraag, noch qua aard, noch qua omvang.**
- **Er is geen inzicht in het effect van de bezuinigingen, zoals die in 2015 zijn ingezet**
- **Er is geen inzicht in het effect van het functioneren van de BJJ's**
- **De Rijksmiddelen zijn nog niet bekend; de mate waarin een verschuiving van de middelen mogelijk is, dus ook niet.**

Uit een eerste rondgang langs instellingen voor Jeugdhulp melden we o.m. het volgende:

- **Er is, onder druk van de opgelegde bezuinigingen, een verlies van expertise**
- **Er dreigen wachtlijsten te ontstaan voor opname van jeugdigen, waarvoor directe opname noodzakelijk is.**
- **Kinderen en hun ouders worden tussen de systemen heen en weer geschoven.**

Daarnaast hebben we een zekere negatieve beeldvorming geconstateerd t.a.v. de grote instellingen, waar veel expertise is en met het hart op de goede plaats gewerkt wordt.

Dit brengt ons tot de volgende aanbevelingen:

- Laat de vraag leidend zijn
- Ga na, in welke mate de BJG's hun taak waarmaken, verschuiving werkelijk gebeurt en of versterking van de BJG's de goede maatregel is.
- Ga na of de buurten en wijken al voldoende dragend zijn, waardoor een rigoreuze verschuiving gerechtvaardigd is.
- Maak van de opgelegde bezuinigingen geen dogma zonder meer, dat binnen de kortst mogelijke tijd gerealiseerd moet worden. De gemeente legt bezuinigingen op om de nulde en eerste lijn te kunnen versterken. De gemeente kan dus variëren in de hoogte van de op te leggen bezuinigingen. Dit feit maakt het mogelijk om te komen tot een gezamenlijk traject van instellingen en gemeente (vanuit het perspectief van de jeugdige en zijn ouders) waarin een balans wordt gevonden tussen het burgerbelang, het instellingsbelang (instellings- en personeelsbelang) en het gemeentelijk belang.
- Ga na of de aanbevelingen van de Kinderombudsman (rapport d.d. 17 april 2015) ook in onze regio gevolgd moeten worden, o.a.:
 - Ontwerp een toetsingskader, zodat de veiligheid van het kind niet ten koste gaat van de nadruk van BJG's en wijkteams op de "eigen kracht" van een gezin.
 - Ontwerp minimum kwaliteitseisen voor de Jeugdhulp.

III. Inkoopkader specialistische hulp Wmo 2016

Ook wat betreft het inkoopbeleid specialistische hulp Wmo is, evenals in het Inkoopkader Jeugdzorg, sprake van "werk in uitvoering". De sociale wijkteams werken pas vanaf 1 januari 2015; gegevens over de manier en het effect van hun werken zijn nog niet voorhanden. Evaluatiegesprekken met burgers, die om hulp/ondersteuning verwezen zijn naar de sociale wijkteams, zijn er nog niet. Zicht op de kwaliteit van de uitvoering wordt niet gemeld. Voor de Wmo zijn met aanbieders contracten afgesloten voor de jaren 2015 en 2016. Het feit dat de contracten voor 2 jaar zijn afgesloten geeft de ruimte om vanaf nu, gedurende een geheel jaar, een gedegen evaluatie op te zetten, zodat het inkoopbeleid 2017 op feiten kan berusten. In hoofdstuk 2.2. worden 6 factoren genoemd, die van invloed zijn op de realisering van de transformatie. Deze dienen zeker in de evaluatie opgenomen te worden.

Dit brengt ons tot de volgende aanbevelingen:

- Zorg dat je inzicht hebt in de vraag
- Zie er op toe, dat de zorgvuldige tweezijdige procedure, die in de plaats is gekomen van het recht op zorg, daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De check hierop zou de kern van de toetsing op kwaliteit kunnen zijn.
- Het HOE is cruciaal, evalueer de uitvoering.
- In welke mate is de hulpvragende burger en zijn netwerk in staat om de Kanteling te maken
- Volg wat er gebeurt met mensen; zijn er mensen die vallen tussen wal en schip?

Bijvoorbeeld de mensen, die vanuit de instelling in de wijk moeten gaan wonen. Mensen, die niet meer in een instelling terecht kunnen én de groep jongeren met Licht Verstandelijke Beperking.

- Wat kunnen de sociale wijkteams aan, waar vallen de gaten? Zijn er voldoende dragende buurten en wijken? Is de samenlevingsopbouw dusdanig dat mensen, ook met afwijkend gedrag, hun omgeving als veilig ervaren?

Verschuiving van geldmiddelen

Omdat ook bij de Wmo het inzicht in de vraag ontbreekt en de realisering van de transformatie afhankelijk is van een groot aantal interdependente factoren, waarop het zicht op dit moment nog niet voorhanden is, zijn er moeilijk uitspraken te doen over de mate waarin er met budgetten geschoven kan worden. Hier gelden dezelfde opmerkingen als gemaakt bij het Inkoopkader Jeugdzorg.

IV. Opmerkingen bij Basisondersteuning 2016 en het Raadsvoorstel

Angst en onzekerheid bij burgers. Informatie.

De Adviesraad constateert een grote onbekendheid van burgers met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, met de taken van de gemeente in het kader van deze wet, met de overdracht van taken uit de vroegere AWBZ en de inhoud van de huidige Wet Langdurige Zorg. *De Adviesraad constateert angst en onzekerheid bij mensen.*

Men weet niet:

- **Welke diensten de gemeente kan leveren**
- **Welke diensten en voorzieningen vrij toegankelijk zijn**
- **Voor welke diensten en voorzieningen een indicatie moet worden aangevraagd**
- **Bij wie, waar en hoe deze indicatie wordt verkregen**
- **Hoe en waar “lijf gebonden” zorg kan worden aangevraagd**

En: de website van de gemeente vindt men ontoegankelijk.

Dit brengt ons tot de volgende aanbeveling:

- Stel een projectgroep in bestaande uit:
 - *personen uit het veld, die op sleutelposities zitten qua kennis van cliënten*
 - *cliënten*
 - *enkele ambtenaren van de gemeente (zowel een inhoudsdeskundige als ook een communicatie deskundige). Laat hen een plan opstellen; werk in dit plan meerdere manieren van informatie overdracht uit. Denk vanuit de vraag. Denk aan mensen op sleutelposities qua informatieoverdracht. Check dat plan bij een aantal burgers en cliënten. Voer uit, stel bij, herhaal. Maak er een blijvend project van.*

Let op: niet elke zorgbehoevende is in staat om achter de computer te kruipen; er is nog altijd behoefte aan dat foldertje bij de telefoon, waarop staat wie je kan bellen en wat je moet doen. *(Behoeft van familie- en cliëntenraden).*

Monitoring en bureaucratie

De papieren verslaglegging en verantwoording is toegenomen. Instellingen moeten veelvuldig cijfers en een voortgangscntrole aanleveren bij de gemeente; een administratieve verzwaring. Ook opnameprocedures zijn administratief ingewikkelder geworden. Extra mankracht moet worden aangenomen, wat ten koste gaat van het personeel dat zorg en hulp verleent.

Vraag 1: leidt de monitoring tot inzicht in de vraag van de burger en daarvan afleidend in het inzicht of het geld goed gestuurd wordt?

Vraag 2: leidt de monitoring tot inzicht in de kwaliteit en de noodzakelijke continuïteit?

Vraag 3: wat wordt er gemeten in de schriftelijke verslaglegging?

Dit brengt ons tot de volgende aanbeveling:

- ga na of het mogelijk is om de administratieve rompslomp te verminderen door na te gaan, wat noodzakelijkerwijs op papier aangeleverd *moet* worden en welke informatie je kunt verkrijgen door veelvuldig in gesprek te gaan met uitvoerende medewerkers van instellingen, ouders van kinderen, het bezoeken van cliënten.

En:

- Ga uit het Stadskantoor, begeef je tussen de mensen in de wijken en buurten, heb daarbij een open oog en oor voor wat er leeft
- Ondersteun, enthousiasmeer, informeer, stimuleer en dien.

Gebruik ook het onderzoeksbureau van de gemeente

Let op: De adviesraad is situaties op het spoor gekomen waarin bezuinigingen, opgelegd aan instellingen meer dan proportioneel zijn doorgeschoven naar de cliënten en dat zonder enige vorm van overleg. De cliënt en zijn ouders werden speelbal van zorgverzekeraar en instelling. In welke mate krijgt uw college via monitoring en gesprekken met bestuurders en zorgverzekeraars/zorgkantoor deze gegevens boven tafel?

Het raadplegen van inwoners

In het raadsvoorstel staat dat inwoners geraadpleegd zijn over deze inkoopkaders. Deze opmerkingen behoeven correctie. Enkele inwoners (ongeveer 12) zijn op 7 april uitgenodigd om mee te denken over de vraag hoe een inkoopbeleid bottom-up gestalte gegeven kan worden. Leden van de adviesraad waren daar ook bij aanwezig Dit is iets anders dan commentaar geven op de inkoopkaders.

Adviesraad : Het samenwerken met bewoners *en de mate van beslissingsbevoegdheid van die burgers* dient - in het kader van de transformatie - meer systematisch te worden doordacht. Er is immers een hele range tussen het als burger ontvangen van informatie tot en met het (mee)beslissen over vormgeving van beleid. Dit moet zeker worden doordacht, voordat de proef plaatsvindt in 2 wijken, waarin samen met burgers (of vanuit burgers?) wordt vastgesteld wat er in de wijk nodig is. De "participatieladder" is als bijlage bijgevoegd.

Maatschappelijke Initiatieven Fonds (MIF)

De Adviesraad is verheugd over uw voornemen om het Fonds ook in 2016 te vullen. De bottom-up benadering waarin bewoners de “lead” nemen en d.m.v. initiatieven vormgeven aan de samenleving, is echter niet in twee jaren gerealiseerd. Bovendien kost de ontwikkeling van een initiatief tot een volbragen voorstel veel tijd.

Dit brengt ons tot de volgende aanbevelingen:

- *Aanbeveling 1:* houd het MIF meerdere jaren na 2016 gevuld, zodat de transformatie van de samenleving een blijvende beweging wordt.
- *Aanbeveling 2:* maak het MIF meer zichtbaar. Dit kan o.m. door op de website van de gemeente een doorverwijzing te maken waar mensen in drie heldere stappen door de procedure geholpen worden:
 - Check de criteria
 - Doe de ‘quickscan’ (door het invullen van enkele vragen wordt duidelijk of het project kans maakt op de subsidie)
 - Vul het aanvraagformulier in.
- *Aanbeveling 3:* Zorg voor een korte doorlooptijd van de aanvraag tot toekenning dan wel afwijzing.

's-Hertogenbosch, 30 april 2015
Namens de Adviesraad Wmo/Jeugdhulp
G. van der Lee- van Groeningen
Voorzitter

Bijlage: de “participatieladder”.

Bijlage

